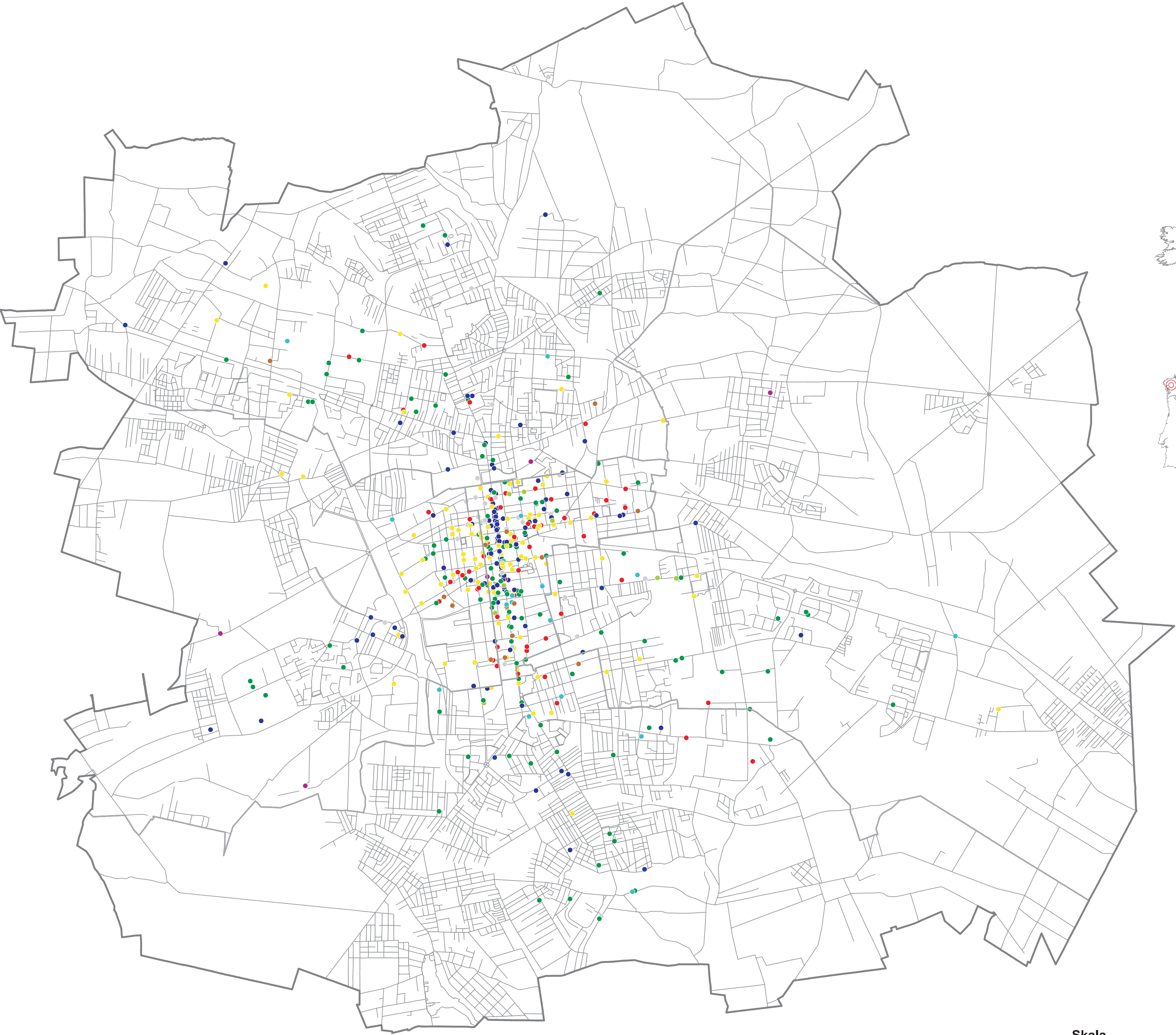
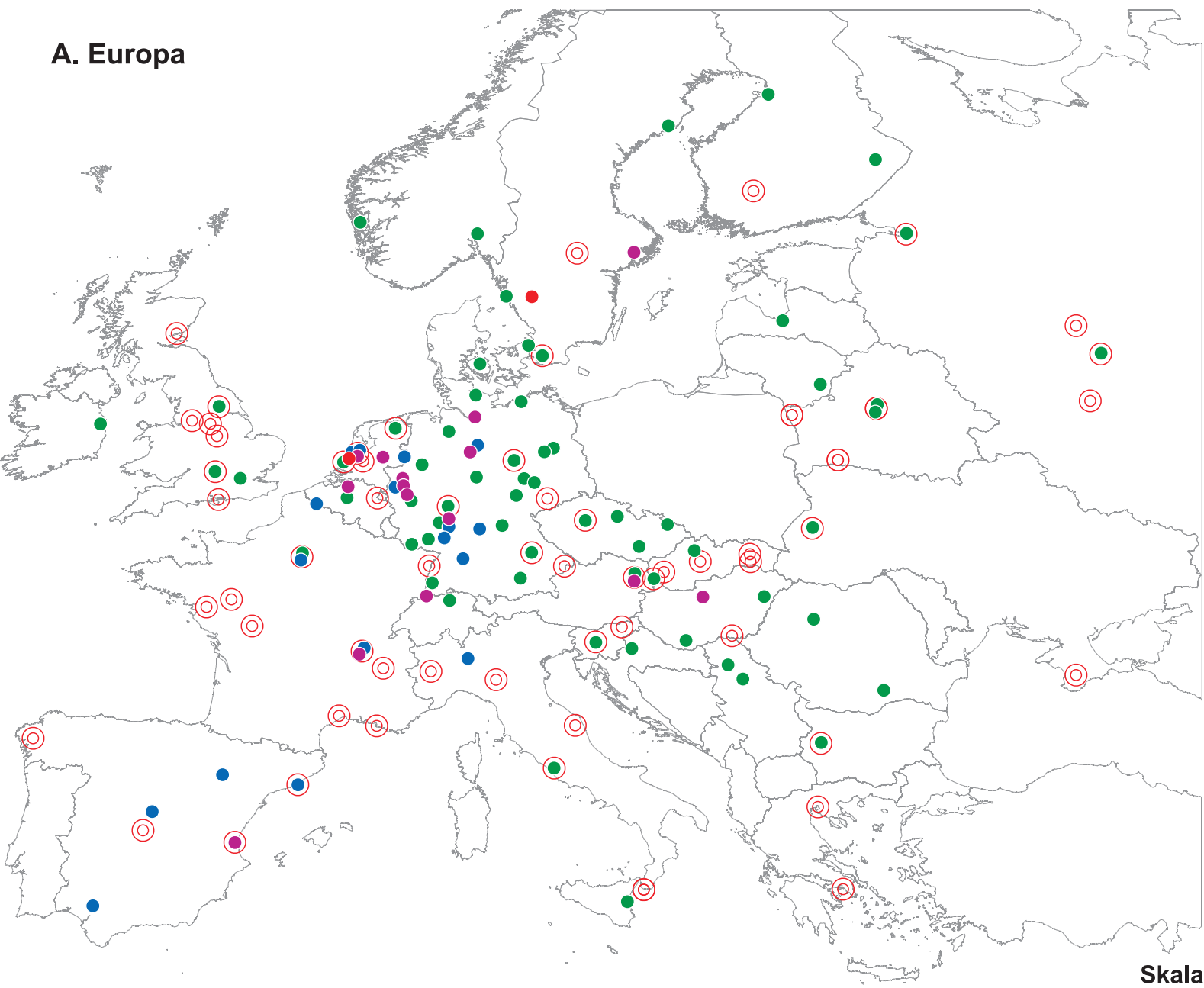

Rozmieszczenie i struktura instytucji metropolitalnych Łodzi w 2000 roku

Lokalizacja placówek współpracujących
z Uniwersytetem Łódzkim, Biblioteką UŁ, Filharmonią,
Muzeum Sztuki i Muzeum Włókiennictwa

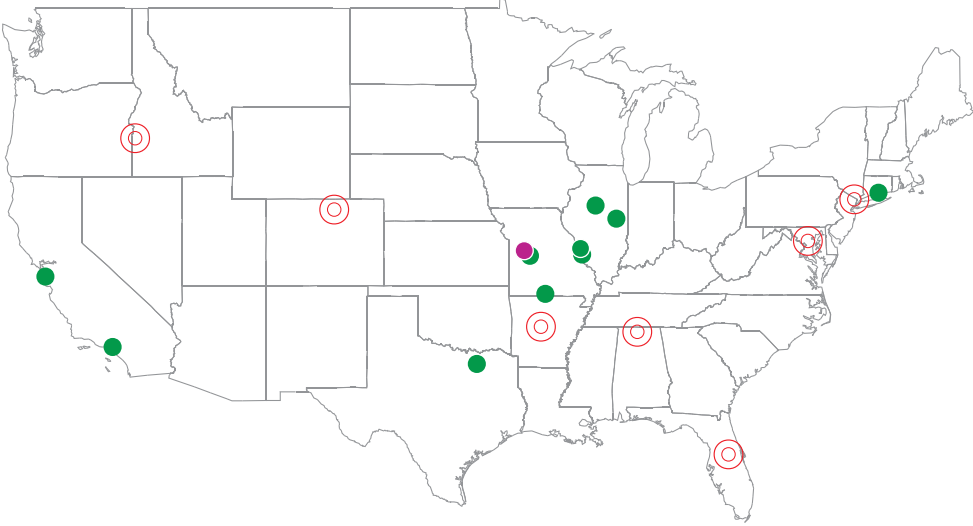

A. Europa

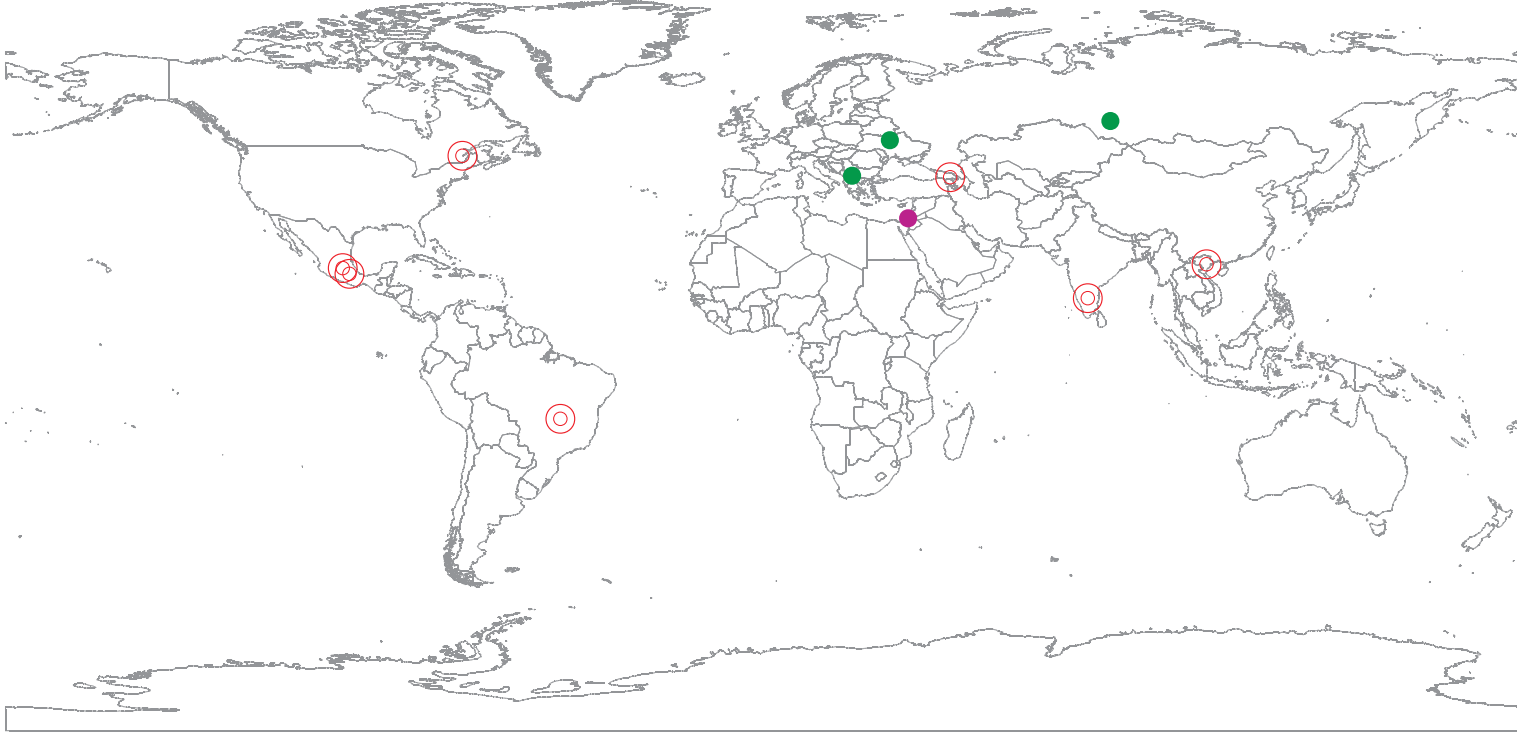
Skala
1 : 20 000 000

B. Stany Zjednoczone Am. Pn.

Skala
1 : 50 000 000

C. Inne państwa

Skala
1 : 200 000 000

Ulice	Hotele i biura podróży	Nauka
Granice miasta	Inne o charakterze metropolitalnym	Wymiar sprawiedliwości
Administracja	Komunikacja i łączność	Kultura
Banki i ubezpieczenia	Środki masowego przekazu	Wyspecjalizowane szpitale

ATLAS MIASTA ŁODZI

Plansza XXXVIII: Rozmieszczenie i struktura instytucji metropolitalnych Łodzi w 2000 r.

Anita Wolaniuk

W 2000 r Łódź liczyła 800,1 tys. mieszkańców, którzy korzystali z 686 instytucji metropolitalnych, wśród których najliczniej reprezentowane były banki i placówki ubezpieczeniowe (171), dział administracji obejmującej 63 urzędy administracji państwowej oraz 87 towarzystw, związków zawodowych i stowarzyszeń. Kolejną pod względem wielkości grupę (tabela nr 1, plansza 37) stanowiły hotele i biura podróży (137 placówek) oraz placówki naukowe (70). Na wyróżnienie zasługuje dział instytucji metropolitalnych prezentujących szeroko rozumianą kulturę - 55 placówek. Wzrosła w stosunku do 1975 liczba instytucji wielkomijskich prezentujących środki masowego przekazu (29), niemniej nie osiągnęła one jeszcze wielkości z 1939 r. (41), klinik Akademii Medycznej i Wojskowej Akademii Medycznej (19 placówek). Na niemalże niezmienionym poziomie od 1945 r. utrzymuje się liczba instytucji metropolitalnych związanych z komunikacją i łącznością - 12 placówek.

I. Banki i ubezpieczenia

W 2000 r swoje przedstawicielstwa w Łodzi miało 30 banków, a wśród nich m.in.: Bank Pekao S.A. - makroregion centralny dysponujący 31 placówkami; Narodowy Bank Polski Oddział; PKO BP S.A.- 22 placówki; Bank Pocztowy S.A. Oddz. Okręgowy; Bank Przemysłowo - Handlowy S.A. (2 placówki); Bank Przemysłowy (4); Bank Spółem S.A.; Bank Spółdzielczy Rzemiosła (2); Bank Śląski (5); Oddział Banku Unii Gospodarczej S.A. w Warszawie; Bank Zachodni S.A.(5); BIG Bank Gdański S.A.; BNP - Dresdner BANK (Polska) S.A. Oddział; BRE Bank S.A.; Deutsche Bank Polska S.A.; Fortis Bank Polska S.A.; GE Capital Bank S.A.; "Handlobank" S.A.; Invest-Bank (2); Kredyt Bank S.A. (2); LG Petro Bank S.A. (5); Mazowiecki Bank Regionalny SA Odział; Powszechny Bank Kredytowy S.A. (25); Prosper Bank Polska S.A. (3); Raiffeisen Bank Polska S.A.; Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo kredytowa im. F.Steńczyka (2); Wielkopolski bank Kredytowy S.A. (5), Łącznie na terenie miasta działało 128 placówek bankowych, które towarzyszą wszystkim osiedlom mieszkaniowym Łodzi. Placówki finansowe od dawna, tzn od 1891 r. związane są z gmachem przy ul. Piotrkowskiej 57 (dom Lorencia), przy Piotrkowskiej 74 (pałac Geyera), dwoma bankami przy al. Kościuszki 14 i 15 oraz Roosevelta 15. Nieco krótszy staż posiadają banki przy al. Kościuszki 47 i 63. Najdłuższą tradycję posiadają instytucje finansowe ulokowane przy al. Kościuszki, która często nazywana jest „ulicą bankową”. Pozostałe banki, mające swoje siedziby poza obszarem Śródmieścia, powstawały od początku lat dziewięćdziesiątych. Banki jako pierwsze instytucje metropolitalne Łodzi zaczęły wykraczać poza obszar kolei obwodowej, towarzyszyć placówkom handlowym np. giełdzie samochodowej, supermarketom.

Instytucje ubezpieczeniowe reprezentowane były w 2000 r. przez 36 towarzystw ubezpieczeniowych posiadających w Łodzi 40 siedzib. Znalazły się wśród nich: Agropolisa S.A., Alianz Życie Polska S.A., Amplico AIG Life S.A., Warta, Cigna Commercial Union, Compensa S.A. i Życie, Daewoo S.A., Enrego-Asekuracja S.A., Europa S.A., Filar S.A., Gerling Polska S.A., Nationale Nederlanden Polska S.A., Norwich Union, Partner S.A., PBK S.A., Polisa Życie Polonia S.A., PZU S.A., Rekompensata, Rentier S.C., Samopomoc S.A., Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, Warta S.A. i Vita, Winterthur Życie S.A., Zurich.

II. Nauka

Placówki naukowe reprezentowane są przez 7 wyższych uczelni państwowych, 11 wyższych uczelni niepublicznych , 4 duże biblioteki akademickie, Wojewódzkie Archiwum Państwowe oraz 43 instytuty naukowo badawcze i centralne ośrodki badawczo-rozwojowe.

Funkcja naukowa Łodzi była jedną z ostatnich w szerokim wachlarzu funkcji metropolitalnych, która ukształtowała się w Łodzi w ciągu ostatnich 56 lat, nadając miastu rangę ośrodka akademickiego. Poza 7 uczelniami państwowymi: Uniwersytetem Łódzkim (1945 r.), Politechniką Łódzką (1945 r.), Akademią Medyczną (1950 r.), Wojskową Akademią Medyczną im. B. Szareckiego (1958 r.), Akademią Muzyczną im Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów (1945 r.), Akademią Sztuk Pięknych im. W. Strzebińskiego, Państwową Wyższą Szkołą Filmową Telewizyjną i Teatralną im. L. Schillera (1948 r.) działają cztery uczelnie kościelne i 11 szkół niepublicznych. Najstarszą uczelnią niepubliczną Łodzi jest powstała w 1994 r. Wyższa Szkoła Marketingu i Biznesu i Wyższa Szkoła Kupiecka.

Państwowe szkoły wyższe tworzą dwa wyraźne kampusy: kampus Politechniki Łódzkiej przy al. Politechniki, przylegający od strony zachodniej do obszaru centralnego i kampus Uniwersytecki z osiedlem akademickim, Instytutem Matematyki, Fizyki, Biologii, Collegium Geographicum i Biblioteką UL położone na wschód od obszaru centrum miasta. Pozostałe obiekty uczelni publicznych poza Akademią Plastyczną i WAM usytuowane są w Śródmieściu, zajmują obiekty wzniesione w czasie wielkokapitalistycznego rozwoju Łodzi. Najmłodsze uczelnie wyższe Łodzi - szkoły niepubliczne wypełniły przestrzeń między uczelniami państwowymi. Pozostałe placówki naukowe (43) reprezentują instytuty naukowe, ośrodki badawczo - rozwojowe charakteryzują się największym rozproszeniem poza obszar centralny miasta, ulokowane są wzdłuż arterii wylotowych miasta. Związane są one z obszarami przemysłowymi Łodzi dla których tworzą zaplecze naukowe.

W kartonie planszy została zaprezentowana lokalizacja placówek naukowych związanych umową o bezpośredniej współpracy z Uniwersytetem Łódzkim (93 umowy z 79 miastami świata), największą łódzką uczelnią i lokalizacja zagranicznych instytucji naukowych współpracujących w Biblioteką Uniwersytetu Łódzkiego (162 umowy ze 107 miastami świata).

III. Wyszczegalizowane szpitale

Do grona wyspecjalizowanych 19 szpitali zaliczono wszystkie szpitale kliniczne Akademii Medycznej i Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi oraz szpitale, które ze względu na swoją specjalizację obsługują region Polski środkowej jak np. Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej Gruźlicy i Choroby Płuc przy Okólnej 181, Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. J. Babińskiego przy ul. Aleksandrowskiej 159, Centrum Zdrowia Matki Polki przy ul. Rzgowskiej 281/289, Szpital MSW przy ul. Północnej 42. Prawie 90% obiektów mieści się w starej zabudowie śródmiejskiej z okresu międzywojnia, tylko kilka placówek usytuowanych jest w odległości 10 km od zatłoczonego centrum, np. szpital przy ul. Okólnej usytuowany w Lesie Łągiewnickim - zajmuje stare obiekty pofabrykanckie i kilka pawilonów powojennych, podobnie zresztą jak szpital przy Aleksandrowskiej 159 w północno – zachodniej części miasta. Najnowszym i najbardziej nowoczesnym obiektem szpitalnym jest Centrum Zdrowia Matki Polki położony na południowych krańcach miasta, przy drodze szybkiego ruchu w kierunku Piotrkowa Trybunalskiego.

IV. Wymiar sprawiedliwości

Placówki wymiaru sprawiedliwości (10 placówek) reprezentowane są przez Prokuraturę

Apelacyjną, Okręgową i Wojskową Prokuraturę Garnizonową oraz Ośrodek Zamiejscowy Naczelnego Sądu Administracyjnego, Sąd Apelacyjny , Okręgowy, Rejonowy, Wojskowy Sąd Garnizonowy, Komendę Wojewódzką Policji, Areszt Śledczy, Okręgową Izbę Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Zlokalizowane są one w centrum miasta (wyluczając areszt śledczy). Poza Prokuraturą Wojewódzką zajmują budynki z okresu międzywojennego. Siedziba prokuratury Apelacyjnej przy ul. Piotrkowskiej 151 znajduje się w jednym z najlepiej utrzymanych pałaców łódzkich, wybudowanym w 1910 r. w stylu włoskiego renesansu, Sąd Wojewódzki i Apelacyjny zajmują kompleks okazałych budynków przy Placu Dąbrowskiego.

V. Środki masowego przekazu

Środki masowego przekazu (29 instytucji) reprezentowane są przez 6 rozgłośni radiowych (Radia Łódź, Classic, Manhattan, RMF FM, Parada, Plus), 3 telewizyjne (Telewizja Polska S.A. Oddział Regionalny, TVN i Toya), 6 wydawnictw o zasięgu ogólnokrajowym, Regionalne Towarzystwo Publikacyjne, PAP, Polska Press sp.z.o.o. oraz 11 tytułów prasowych: Angora, Biuletyn Społeczno - Gospodarczy, Gazeta Wyborcza, Kalejdoskop Łódzki, Niedziela Łódzka, Oblicze, Super Express, To & Owo, Wiadomości Samorządowe, Wydawca, Zielona Gazeta. Środki masowego przekazu usytuowane są w obszarze śródmiejskim Łodzi.

VI. Hotele i biura podróży

W 2000 r. w Łodzi działało 17 hoteli i 120 biur podróży. Z 17 działających w Łodzi hoteli - 9 położonych jest w obszarze śródmiejskim, pozostałe na peryferiach miasta przy trasach wylotowych i są to najmniejsze łódzkie placówki hotelowe. Natomiast ¼ łódzkich biur podróży, które należą do najszybciej powstających po 1989 r. placówek wielkomijskich zajęło lokalizację od Starego Rynku na północy, poprzez ul. Piotrkowską i przylegające do niej przecznice po plac Niepodległości na południu. Pozostałe związane są z centrami handlowymi łódzkich osiedli mieszkaniowych. 90% łódzkich biur turystycznych pośredniczy w sprzedaży oferty dużych, zachodnich korporacji turystycznych.

VII. Komunikacja i łączność

Lokalizacja instytucji zarządzających komunikacją i łącznością (12 placówek) ściśle związana jest z pełnionymi przez nie funkcjami. Zarządy Państwowej Inspekcji Telekomunikacyjnej, Państwowej Agencji Radiokomunikacyjnej czy Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych mieszczą się w centrum Łodzi. Dworce (Kaliski, Fabryczne i PKS) i Przedsiębiorstwa Spedycji Międzynarodowej położone są wzdłuż kolei obwodowej i na południe od niej (ul Ustronna). Wyjątek stanowi Lotnisko Dyspozycyjne Lublinek i Aeroklub Łódzki zlokalizowane w południowo-zachodnich obrzeżach miasta.

VIII. Kultura

Łódzkie placówki kultury reprezentowane są przez 14 placówek muzealnych, 12 teatrów, 1 filharmonię i 29 galerii. Działalność wystawienniczą, wymianę międzymuzealną, organizację sesji naukowych prowadzą wszystkie muzea, zaś jedno z nich – Muzeum Historii Miasta ogniskuje życie kulturalne Łódzian poprzez przygotowywanie imprez ogólnopolskich promujących Łódź na arenie międzynarodowej. Muzeum mieści się w jednym z największych łódzkich pałaców należących do przemysłowca I. Poznańskiego. Drugi z jego pałaców zajmuje Muzeum Sztuki, którego światowa ranga wynika z faktu posiadania unikalnej Międzynarodowej Kolekcji Sztuki Nowoczesnej, która została po raz pierwszy udostępniona łódzkiej publiczności w 1931 r. Filią Muzeum Sztuki jest Rezydencja „Księży Młyn” – była posiadłość łódzkiego przemysłowca – Edwarda Herbst a leżąca w południowej części miasta, w największym XIX – wiecznym skansenie przemysłowym. Za rekonstrukcję „Księży Młyn” Muzeum Sztuki uhonorowane zostało w 1990 r. prestiżową nagrodą Międzynarodowej Federacji Towarzystw Odnowy Europejskiego dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego za ratowanie i waloryzację zabytków architektury – medalem : „Europa Nostra”. Muzeum organizuje rocznie ok. 10 wystaw krajowych i pięć zagranicznych, a współpraca międzynarodowa obejmuje wymianę eksponatów, katalogów i wydawnictwa z muzeami i galeriami wystawienniczymi całego świata. Współpraca muzeum w 2000 r. została zaprezentowana w kartonie planszy i objęła ona 18 znamienitych muzeów świata z 10 państw europejskich, Stanów Zjednoczonych i Izraela. Drugim unikalnym w skali świata łódzkim muzeum jest Centralne Muzeum Włókiennictwa, funkcjonujące jako samodzielny obiekt od 1960 r. w „Białej fabryce Geyera”. Obecnie Muzeum jest jedynym organizatorem w świecie Międzynarodowego Triennale Tkaniny, a w 2000 r. zorganizowało 2 światowe wystawy (karton planszy). Poza tym w Łodzi prezentują swoje wystawy muzea: Archeologii i Etnografii. Archidiecezji Łódzkiej, Kinematografii, Książki Artystycznej, Martyrologii i Walki, Tradycji Niepodległościowych, Oświaty, Sportu i Rekreacji oraz dwa muzea uniwersyteckie: Przyrodnicze w Parki Sienkiewicza i Geologiczne przy Collegium Geographicum.

Wśród 12 działających teatrów najbardziej prestiżowym jest Teatr Wielki, który zainaugurował swoją działalność w 1967 r. i jest drugą pod względem wielkości sceną w kraju. W ciągu sezonu teatr przygotowuje 10 premier. Doskonale promuje Łódź na mapie kulturalnej świata Państwowa Filharmonia im. Artura Rubinsteina. Zespół Filharmonii w 2000 r. wyjeżdżał do Hiszpanii, Niemiec, Francji Holandii, co ilustruje mapa w kartonie planszy, gościł artystów zagranicznych z Austrii, Japonii, Niemiec i Rosji. Łącznie Filharmonia zorganizowała 30 koncertów symfonicznych, 10 koncertów dla dzieci i kilkaset audycji szkolnych i przedszkolnych.

Z 29 Galerii – 11 usytuowanych jest wzdłuż najważniejszej ulicy miasta – Piotrkowskiej, pozostałe w różnych dużych jednostkach osiedlowych miasta.

IX. Administracja

Instytucje szeroko rozumianej administracji koncentrują się wzdłuż ul. Piotrkowskiej i przylegających do niej przecznic na odcinku – od placu Wolności do placu Niepodległości. Wśród 150 instytucji zaliczonych do grona administracyjnych znalazły się 61 instytucje administracji państwowej szczebla wojewódzkiego i powiatowego, politycznej, wojskowej (Komenda Garnizonu, Odział Wojskowej Służby Wewnętrznej) i kościelnej 4 wyznań (Archidiecezja Łódzka, Prawosławna Diecezja Łódzka, Ewangelicka Diecezja Łódzka i Gmina Wyznaniowa Żydowska), a także Delegatura Ministerstwa Skarbu Państwa, Naczelnej Izby Kontroli. Blisko 41% wszystkich placówek administracyjnych stanowią związki, towarzystwa i stowarzyszenia zawodowe.

X. Inne o charakterze metropolitalnym

Do grona innych - 42 instytucji o charakterze metropolitalnym zaliczono: Międzynarodowe Targi Łódzkie, Łódzką Specjalną Strefę Ekonomiczną, 4 izby zawodowe i 3 krajowe, 9 okręgowych izb medycznych, prawniczych, przemysłowych i handlowych, 15 super - i hipermarketów oraz 9 dużych domów towarowych. Wszystkie instytucje poza wielkopowierzchniową siecią handlową położone są w śródmieściu Łodzi.

XXXVIII